

Nr 109.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till konjunkturinstitutet för budgetåret 1944/45; given Stockholms slott den 18 februari 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 februari 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför.

I årets statsverksproposition ha anslagen till Konjunkturinstitutet: Avlöningar och Konjunkturinstitutet: Omkostnader i avbidan på en precisering av institutets arbetsuppgifter, speciellt med hänsyn till pågående utredning angående de ekonomiska efterkrigsproblemen, upptagits med allenast beräknade belopp. Därvid ha av nämnden för konjunkturinstitutet i skrivelse den 14 oktober 1943 framlagda beräkningar preliminärt godtagits, och anslagen uppförts med respektive 52 400 och 10 000 kronor.

I skrivelse den 8 februari 1944 har nämnden ånyo upptagit frågan om institutets arbetsuppgifter och i samband därmed framlagt förnyade beräkningar rörande medelsbehovet under nästa budgetår.

I fråga om *arbetsprogrammet* har nämnden anfört följande.

Sedan konjunkturinstitutet den 1 oktober 1943 i mindre skala återupptagit verksamheten ha vissa undersökningar i anslutning till fredsplaneringsarbetet bedrivits. Resultaten av dessa undersökningar komma att publiceras under våren. Institutet avser vidare att i direkt anknytning till tidigare under kriget utgivna rapporter över det ekonomiska läget framlägga en rapport över de två senaste årens ekonomiska utveckling. Efter den planerade utvidgningen av institutets arbete har institutet slutligen för avsikt att upplägga en fortlöpande nationalinkomstberäkning. Beräkningen av nationalinkomsten kommer att förutsätta upptagandet av ett antal specialundersökningar t. ex. beträffande kapitalbildningen, inkomstfördelningen och konsumtionens struktur, vilka äro av intresse oberoende av förhållandet att de utgöra led i själva nationalinkomstutredningen. Arbetet kommer delvis att bestå i sammanförande och analytisk bearbetning av forskningsresultat, som framläggas av såväl statliga verk som olika privata forskningsinstitut. Konjunkturinstitutets uppgift blir i detta sammanhang — vid sidan om utförandet av egna specialutredningar — att ställa in utredningsresultat från olika delområden i de större sammanhang som en nationalinkomstberäkning i sista hand syftar till att belysa.

I anslutning härtill har nämnden understrukit behovet av förstärkning av *institutets personal* och därvid anfört följande.

Jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 24 september och den 22 oktober 1943 har institutet rätt att, utöver tjänstemän å ordinarie stat, ha följande personal anställd:

- 1 assistent med en ersättning av 600 kronor för månad,
- 1 amanuens med ett arvode av 200 kronor för månad,
- 1 e. o. kontorist, 1 e. o. kontorsbiträde,
- 1 kontorsbiträde och 1 skrivbiträde med månadsarvode å respektive 325 och 275 kronor.

Därjämte äger institutet att mot dagarvode enligt kommittékungörelsen förordna lämplig person att biträda institutet med administrativa göromål, varjämte ett mindre belopp ställts till förfogande för anlitande av tillfällig och extraordinarie biträdeshjälp o. dyl. Av institutets ordinarie personal är en sakkunnig, tillika ledare för institutets undersökningar, i tjänst. Den med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande anställde amanuensen slutade sin tjänstgöring den 15 januari 1944 och något kontorsbiträde är för närvarande icke anställt.

För genomförande av de omfattande arbetsuppgifter, vilka böra åvila konjunkturinstitutet är denna personaluppsättning otillräcklig. Med hänsyn till rekryteringssvårigheter torde anställning av någon ytterligare ordinarie sakkunnig icke nu kunna ske; icke heller kan den av institutets sakkunniga, som för närvarande åtnjuter tjänstledighet, för närvarande väntas återinträda i tjänst. Under sådana förhållanden bör den erforderliga förstärkningen av arbetskraften åvägabringas genom utökande av assistent- och amanuenspersonalen. Samtidigt härmed måste även flera biträden anställas.

Vad beträffar medelsbehovet under *avlöningsanslaget* har nämnden anfört följande.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän. Avlöning till institutets sakkunnige, tillika ledare för institutets undersökningar, utgår jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 29 oktober 1943 med 12 500 kronor för år. Efter avdrag för pensionsavgifter bör anslagsposten uppföras med 11 700 kronor.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Den angivna utvidgningen av institutets verksamhet kommer att i första hand skapa ett behov av kvalificerad assistentpersonal. Ledaren av institutets undersökningar måste nämligen ha möjlighet att åt sina medhjälpare uppdraga att självständigt bearbeta vissa områden eller verkställa vissa undersökningar. Härigenom kan undersökningsledaren beredas den befrielse från rutinarbete, som torde vara nödvändig för att han skall kunna sammanhålla och leda institutets kvalitativt krävande utredningsarbete.

Nämnden uppskattar det erforderliga antalet assistenter till tre. Då för närvarande en assistent finnes anställd, innebär förslaget en utbyggnad med ytterligare två.

Jämlikt de av 1939 års riksdag godkända grunderna utgår avlöning till institutets assistenter i form av arvode med högst 600 kronor för månad. Såsom kvalifikation för anställning såsom assistent vid konjunkturinstitutet kräves regelmässigt filosofie licentiatexamen samt därutöver helst viss praktisk tjänstgöring. Personal med dessa kompetenskrav och med de lösa anställningsförhållanden, som gälla vid institutet, torde inom andra områden i regel erhålla högre ersättning än som hittills utgått till institutets assistenter. Till jämförelse kan nämnas, att tjänstemän inom krisförvaltningens lönegrupp VI, till vilken lönegrupp hänförts notarier, aktuarier, revisorer och ingenjörer, tillerkännas ersättning med från 550 till 900 kronor för månad. Assistenternas arvoden torde med hänsyn till vederbörandes kompetens och meriter böra fastställas till lämpligt belopp, förslagsvis mellan de angivna gränserna. Arvoden å 900 kronor för månad torde endast undantagsvis komma att utbetalas och då i syfte att tillförsäkra institutet särskilt kvalificerad arbetskraft. Högre begynnelselön än 600 kronor för månad synes i regel icke böra förekomma.

Enligt ovannämnda år 1939 fastställda grunder utgår avlöning till amanuenserna med högst 350 kronor för månad. Med hänsyn till den allmänna löneutvecklingen synes en höjning av maximiarvudet till 400 kronor i månaden böra vidtagas. Antalet erforderliga amanuenser under budgetåret 1944/45 beräknas av nämnden till tre.

I ovannämnda skrivelse den 14 oktober 1943 hemställde konjunkturinstitutet om medgivande att hos institutet anställa en chefsstatistiker med ett månadsarvode av högst 1 000 kronor. Från och med nästa budgetår torde denne tjänsteman vara oundgänglig för institutet, främst med hänsyn till de planerade undersökningarna rörande nationalinkomsten. Jämväl i detta fall synes vederbörandes löneställning kunna bestämmas i viss anslutning till de för krisorganen gällande bestämmelserna, varvid en jämförelse med lönegrupp VII torde erbjuda den lämpliga utgångspunkten. Chefsstatistikerns lön skulle sålunda kunna fastställas till lämpligt månadsarvode mellan gränserna 700 och 1 100 kronor.

Medelsbehovet under denna anslagspost kan från angivna utgångspunkter beräknas till

1 chefsstatistiker	$12 \times 1\,000 =$	kronor	12 000
3 assistenter	$3 \times 12 \times 750 =$	»	27 000
3 amanuenser	$3 \times 12 \times 350 =$	»	12 600
Summa kronor				51 600.

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. När institutet från och med budgetåret 1944/45 återupptar verksamheten i ungefär samma omfattning som före kriget, bör institutets f. n. tjänstlediga e. o. kontorist återinträda i tjänstgöring vid institutet. Därjämte böra medel be-

räknas för anställande av erforderligt antal kontors- och skrivbiträden. Med hänsyn till de statistiska bearbetningar och undersökningar, vilka komma att åvila institutet, samt till antalet assistenter och amanuenser anser nämnden att antalet biträden icke bör bestämmas till lägre än sex. Jämväl för dessa befattningshavare synas arvoden böra bestämmas i viss anslutning till löneplanen för krisorganen, varvid de böra jämföras med befattningshavare inom lönegrupp I. Månadsarvodet bör med denna utgångspunkt bestämmas till 175—325 kronor.

För administrativt biträde jämlikt ovannämnda beslut den 24 september 1943 samt för övertid ersättning och ersättning åt tillfällig arbetskraft i samband med publiceringen av institutets utredningar bör beräknas ett belopp av 1 700 kronor.

Medelsbehovet under denna anslagspost uppskattas i anslutning till det anförda sålunda:

1 kontorist i Eo 9, avrundat	kronor	3 800
6 skrivbiträden $6 \times 12 \times 300 =$	»	21 600
administrativt biträde m. m.	»	1 700
Summa kronor		27 100.

Rör l i g t t i l l ä g g. Under denna post beräknas rörligt tillägg åt institutets sakkunnige samt åt institutets kontorist med sammanlagt 4 600 kronor.

Sammanfattningsvis har nämnden beräknat avlöningskostnaderna under nästa budgetår för den sålunda angivna organisationen enligt följande sammanställning:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän	kronor	11 700
Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	51 600
Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	27 100
Rörligt tillägg	»	4 600
Summa kronor		95 000.

I fråga om behovet av *omkostnadsmedel* har nämnden anfört:

På omkostnadsstaten bör upptagas en post till sjukvård m. m. å förslagsvis 100 kronor för eventuella sjukvårdskostnader för institutets ordinarie och extraordinarie personal. Bränsleposten föreslås till 2 000 kronor. För övriga expenser beräknas 3 900 kronor. Publikationstrycksposten föreslås uppräknad till 12 000 kronor med anledning av den kraftigt utvidgade publikationsverksamhet, som förutsättes under nästa budgetår.

Omkostnaderna för institutet under nästa budgetår kunna i anslutning till det anförda uppskattas till följande belopp:

Sjukvård m. m.	kronor	100
Bränsle, lyse och vatten	»	2 000
Övriga expenser	»	3 900
Publikationstryck	»	12 000
Summa kronor		18 000.

Departements-
chefen.

Såsom vid anmälan av propositionen nr 314 till fjolårets riksdag framhölls, har det befunnits önskvärt, att konjunkturinstitutet återupptar sin verksam-

het. Så har också med stöd av det av fjolårets riksdag lämnade bemyndigandet redan skett, ehuru tillsvidare endast i begränsad utsträckning. Bearbetningen av de centrala ekonomiska frågorna har fått ökad betydelse i samband med det fortsatta arbetet med utredningar rörande omställningen vid ett fredsslut. I anledning härav vill jag tillstyrka den av nämnden föreslagna utökningen av institutets personal, som möjliggör att institutets verksamhet återupptages i samma omfattning som före kriget.

Tjänsteställningen för den befattningshavare, som närmast under nämnden för konjunkturinstitutet svarar för institutets verksamhet och på vilken vilar ansvaret för utredningsarbetets bedrivande, angives i tjänsteförteckningen såsom sakkunnig, tillika ledare för institutets undersökningar. Med hänsyn till den chefsställning vid institutet som denne befattningshavare intager samt till de teoretiska kvalifikationer, som måste krävas av innehavaren av befattningen, vill jag förorda, att tjänstebeteckningen ändras till professor och ledare av institutets undersökningar. Någon annan ändring av gällande personalförteckning anser jag icke böra vidtagas i nuvarande läge.

Befattningen såsom sakkunnig, tillika ledare för institutets undersökningar, tillsättes enligt gällande regler av Kungl. Maj:t efter förslag av institutets nämnd. Krav på docentkompetens upprätthålles för samtliga sakkunnigbefattningar. Efter ändringen av tjänstebeteckningen för chefsbefattningen bör vid förordnande av ny innehavare av denna yttrande över den av nämnden föreslagnes kompetens till professur och till tjänsten ifråga lämpligen inhämtas från tre av universitetskanslern utsedda sakkunniga. Vid kompetensprovningen bör avseende i främsta rummet tillmätas den föreslagnes genom vetenskapliga arbeten dokumenterade förmåga att genomföra de forskningsuppgifter som åvila konjunkturinstitutet. Den nuvarande tjänstinnehavarens kompetens för en professorsbefattning med ifrågavarande uppgifter har i infordrade utlåtanden vitsordats av professorerna i nationalekonomi vid Uppsala och Lunds universitet samt vid Stockholms högskolas stats- och rättsvetenskapliga avdelning.

Vad rör de av nämnden framlagda förslagen, tillstyrker jag med hänsyn till den sedan 1939 inträdda förskjutningen av lönenivån de av nämnden förordade grunderna för avlönande av institutets chefsstatistiker, assistenter, amanuenser och skrivbiträden. Hinder synes icke böra möta att ifråga om biträdespersonalen i enstaka fall gå utöver den angivna gränsen av 325 kronor för månad. I likhet med nämnden förutsätter jag, att nämnden skall äga att disponera mindre belopp för anlåtande av tillfällig arbetskraft utöver angivna antal befattningshavare i olika grader. I fråga om anslagsberäkningen har jag icke något att erinra mot nämndens förslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för konjunkturinstitutet:

Personalförteckning.

Befattning

Lönegrad

Tjänstemän å ordinarie stat:

1 professor och ledare för institutets under- sökningar, lön enligt särskilda bestäm- melser	—
2 sakkunniga, lön enligt särskilda bestäm- melser	—;

dels till Konjunkturinstitutet: Avlöningar å riksstaten för budgetåret 1944/45 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av kronor 95 000;

dels ock till Konjunkturinstitutet: Omkostnader å riksstaten för budgetåret 1944/45 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av kronor 18 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gösta Renlund.